

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 grudnia 2020 r. przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w G. powodowie J. N. oraz P. N. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 165.322,85 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 10 stycznia 2011 r. do 10 czerwca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty oraz ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 1 października 2007 r.

Ewentualnie powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 79.739,32 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 10 stycznia 2011 r. do 10 czerwca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

- a) co do kwoty 70.559,66 zł od dnia 26.08.2020 r. do dnia zapłaty;
- b) co do kwoty 9.179,66 zł od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Strona powodowa wniosła także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Strona powodowa w uzasadnieniu wskazała, że dnia 1 października 2007 r. zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt indeksowany do (...). Jako prawne zabezpieczenie kredytu wskazano m.in. hipotekę. Zawierając niniejszą umowę powodowie działali jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Kredyt zawarty został na cele konsumpcyjne oraz spłatę innego zobowiązania.

Powodowie wyjaśnili, że umowa została zawarta przy użyciu wzorca stosowanego przez pozwanego powszechnie dla celu zawierania umów o kredyt hipoteczny. Ponadto pozwany w toku prezentowania oferty zawarcia umowy kredytu stronie powodowej nie przedstawił rzetelnych informacji pozwalających ocenić rozmiar ryzyka związanego z produktem powiązany z walutą obcą oraz konsekwencji ekonomicznych zastosowanych w umowie mechanizmów. Oferta kredytu przedstawiona została jedynie w świetle potencjalnych korzyści, związanych z niższą przewidywaną wysokością raty miesięcznej w stosunku do rat kredytów pozbawionych odniesienia do walut obcych.

Powodowie wskazali, że umowa miała charakter adhezyjny i wybór powodów sprowadzał się jedynie do akceptacji w całości lub jej odrzucenia. W ocenie strony powodowej niedozwolone są w rozumieniu § 1 art. 385 (1) k.c. postanowienia zawarte w § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 oraz § 17 umowy kredytu hipotecznego nr (...), zawierają one bowiem klauzule abuzywne (k. 3-15).

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że umowa lub jakiegokolwiek jej postanowienia nie są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ani rażąco nie naruszają interesu powodów. Ponadto nie są sprzeczne z zasadą swobody umów i dobrymi obyczajami. Pozwany w toku prezentowania oferty zawarcia umowy kredytu stronie powodowej przedstawiał rzetelne informacje pozwalające ocenić rozmiar ryzyka związanego z produktem powiązany z walutą obcą oraz konsekwencji ekonomicznych zastosowanych w niej mechanizmów.

Stwierdzono, że brak interesu prawnego powodów w niniejszej sprawie wynika z wprowadzonej ustawy anstyspreadowej, bowiem jej istota sprowadza się do tego, że kredytobiorcy w ogóle nie muszą korzystać z kursów walut banku, w którym wzięli kredyt, a spłaty kredytu mogą dokonywać bezpośrednio w tej walucie pozyskanej od podmiotu trzeciego.

Pozwany zaprzeczył, jakoby umowa była nieważna w całości albo w jakiegokolwiek części, w tym w szczególności w zakresie postanowień odnoszących się do indeksacji kredytu lub kursów walut stosowanych do rozliczeń pomiędzy stronami umowy. Jego zdaniem po stronie powodowej nie powstała jakakolwiek nadpłata w spłacie kredytu. Pozwany nadto stwierdził, że pozew w niniejszej sprawie został złożony po upływie 13 lat od dnia zawarcia umowy kredytu, a zatem po upływie przedawnienia roszczeń z tego tytułu i podniósł zarzut przedawnienia w niniejszej sprawie (k. 51-105).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 1.10.2007 r. zawarta została umowa o kredyt hipoteczny nr (...) pomiędzy powodami, a poprzednikiem prawnym pozwanego. Powodowie umowę zawarli jako konsumenci. Kredyt był przeznaczony na cele konsumpcyjne powodów w kwocie 95.000 PLN oraz spłatę kredytu mieszkaniowego w Banku (...) S.A. (§ 1 ust. 2 umowy).

Na podstawie umowy poprzednik prawny pozwanego (...) Bank S.A. udzielił powodom kredytu indeksowanego udzielonego w złotych w kwocie 206.005,80 PLN. Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy w dniu wypłaty saldo było wyrażane w walucie do której indeksowany był kredyt według kursu kupna waluty podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, następnie saldo walutowe przeliczane było dziennie za złote polskie według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany był kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego.

Zgodnie z § 1 ust. 5 umowy kredyt wraz z odsetkami miał podlegać spłacie w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Spłata kredytu miała następować zgodnie z § 10 umowy kredytu, a zatem rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę miało następować według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu wpływu środków. Wysokość raty ulegała zmianie w przypadku zmiany oprocentowania lub na wniosek kredytobiorcy.

Oprocentowanie kredytu w dniu zawarcia umowy wynosiło 5,780% w skali roku i stanowić miało sumę marży banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 2,060 % oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3 oraz 0,95 p.p. (§ 2 ust. 1 umowy kredytu).

Zgodnie z § 7 ust. 2 każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank.

Zgodnie z § 12 umowy kredytu zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170 % kwoty kredytu określonej w § 1 ust. 1 umowy.

W myśl § 17 umowy do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego walut zawartych w ofercie banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji.

Dnia 11.09.2009 r. powodowie zrezygnowali z przedłużenia polisa od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy począwszy od dnia 10.10.2009 r. Dnia 20.09.2009 r. powodowie zrezygnowali z przedłużenia polisy ubezpieczeniowej kredytowanej nieruchomości.

dowody: wydruk z KRS k. 112-138, umowa kredytu hipotecznego nr (...) k. 21-26, wniosek kredytowy k. 140-144, tabela prowizji i opłat bankowych dla kredytów hipotecznych k. 164, zaświadczenie o zatrudnieniu k. 165, umowa o M. Dom k. 166, rezygnacja z ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego dochodu k. 167, rezygnacja z polisy ubezpieczeniowej kredytowanej nieruchomości k. 168, wniosek o wypłatę k. 170

Strona powodowa zawierając sporną umowę z pozwanym posiadała status konsumenta, natomiast pozwany występował w charakterze przedsiębiorcy.

/okoliczność bezsporna/

Przed zawarciem umowy kredytowej, pozwany przedłożył powodowi dwa egzemplarze oświadczenia o ryzyku kursowym i zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy, które powodowie podpisali. Ponadto oświadczyli, że została im przedstawiona oferta kredytu hipotecznego w złotych polskich i że wybrali kredyt w walucie obcej, będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciąganiem kredytu hipotecznego w walucie obcej.

dowody: oświadczenia z dnia 4.09.2007 r. k. 145-148, zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy k. 149-150, oświadczenie o dostarczeniu wzorców umownych k. 151

W wykonaniu wskazanej umowy powodowie regularnie spłacali raty kredytu. W okresie od 10.01.2011 r. do 10.06.2020 r. wpłacili na rzecz pozwanego tytułem spłaty kredytu kwotę w wysokości 165.322,85 PLN.

dowody: zaświadczenie pozwanego z dnia 8.07.2020 r. o wysokości dokonanych przez powodów wpłat k. 27-30, zestawienie historycznych wartości środków pobranych w toku trwania umowy k. 42-43, historia spłaty kredytu k. 171-328

Powodowie wybrali kredyt indeksowany do (...), ponieważ został on przedstawiony przez pracownika pozwanego jako najkorzystniejszy. Kredyt w (...) miał niższą ratę, dlatego powodowie na niego się zdecydowali. Kierując się zaufaniem przyjęli, że sposób ustalania kursu (...) będzie sprawiedliwy. Powodowie podpisali wszystkie dokumenty, które musieli, aby dostać kredyt. W chwili zawierania umowy nie byli świadomi, że ryzyko kursowe będzie aż tak duże, kurs franka był wtedy niski i stabilny. Powodom nie zaprezentowano symulacji ani prognoz wzrostu kursu (...) na przyszłość. Pracownik pozwanego zapewnił powodów, że (...) jest stabilną walutą. Nie zostali poinformowani, że kurs (...) może tak drastycznie wzrosnąć oraz nie wyjaśniono im w jasny sposób treści załączników do umowy. Nie udzielono im również informacji, że skutkiem wzrostu kursu (...) będzie wzrost rat kredytu. Ponadto poinformowano powodów, że umowa jest dokumentem przygotowanym odgórnie, który mogą jedynie przyjąć lub odrzucić, nie było możliwości negocjacji jej treści.

dowody: zeznania powodów k. 456-457

Powodowie dnia 17.08.2020 r. złożyli pozwanemu reklamację dotyczącą zawartej umowy o kredyt w zakresie nienależnie pobranych od nich środków i wezwali do zapłacenia na ich rzecz kwoty 70.559,66 PLN.

Pozwany nie znalazł podstaw do uznania roszczenia powodów.

dowody: reklamacja z dnia 17.08.2020 r. k. 31- 34, odpowiedź na reklamację z dnia 25.08.2020 r. k. 35-38

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów oraz na podstawie zeznań świadków oraz powodów.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Nie wszystkie dokumenty stanowiły wartościowe źródło wiedzy, w oparciu o które możliwe było ustalenie spornych faktów. Do takich dokumentów należały: wydruki kursów NBP, W. z Roczno Jednostkowego Sprawozdania (...) pozwanego za rok 2007, Lista pytań i odpowiedzi pracowników pozwanego, Zarządzenia Prezesa pozwanego banku z 2006 r., Informacja dla klientów ubiegających się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, ABC Klienta, przykładowe wydruki z kalkulatora kredytowego okazywanego kredytobiorcom, zanonimizowana Uchwała Zarządu Banku, Decyzja komitetu (...) Banku (...) S.A., wyciągi z przykładowych umów kredytu zawartych przez pozwanego, wydruki ze strony internetowej banku obrazującego jego zobowiązania w (...), zestawienie kursów (...) stosowanych w pozwanym banku, zestawienie średnich kursów sprzedaży (...) oraz kursów stosowanych w innych bankach. Dokumenty te nie wniosły niczego istotnego do sprawy oraz nie były przydatne dla stwierdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla niniejszego postępowania. Zaoferowane dowody wskazują na istnienie różnych ocen prawnych kredytu, jak i na szerokie tło ekonomiczne kredytów indeksowanych.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast zeznania powodów, ponieważ korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powodowie przedstawili okoliczności, w których zaproponowano im zawarcie umowy kredytu, jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych. Opisali również czynności poprzedzające zawarcie umowy, nie kwestionowali również faktu złożenia podpisów na dokumentach przygotowanych w związku z procedurą zawierania umowy kredytowej.

Sąd dał co do zasady wiarę zeznaniom świadków A. K. (1) i A. K. (2), które wskazały, że przed zawarciem umowy klientom zwykle były wyjaśniane wszystkie wątpliwości, natomiast nie pamiętały okoliczności zawarcia umowy z powodami, zatem nie były w stanie potwierdzić, czy wobec nich zastosowano wszelkie procedury postępowania. Zeznania tych świadków nie były przydatne dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Na podstawie art. 235² §1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. W ocenie Sądu przeprowadzenie w/w dowodu było zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia na ich rzecz łącznie kwoty 165.322,85 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 10 stycznia 2011 r. do 10 czerwca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty oraz ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 1 października 2007 r.

Ewentualnie powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 79.739,32 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 10 stycznia 2011 r. do 10 czerwca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

W sprawie bezsporne było, że strony zawarły umowę kredytu na kwotę 206.005,80 PLN. Spłata kredytu miała następować zgodnie z § 10 ust. 8 umowy kredytu, a zatem rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę miało następować według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu wpływu środków do banku. Powodowie zgodnie z umową mieli obowiązek spłacać kredyt w 360 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych w walucie polskiej.

Umowa pomiędzy stronami zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez pozwanego wzorca umowy. Powodowie wyjaśnili w wiarygodny sposób, że nie mieli żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznali za abuzywne.

Swoje rozważania Sąd rozpoczął od oceny zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia. Na podstawie art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń

o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądania powodów o zapłatę opierały się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z przepisami intertemporalnymi- art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W związku z tym, w niniejszej sprawie liczy się 10-letni termin przedawnienia. Ponadto w oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22.04.2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Powodowie złożyli pozwanemu reklamację dnia 17.08.2020 r. w związku z nieważnością wskazanej umowy kredytu, zatem należy uznać, iż od tego momentu powzięli wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarli z pozwanym. Nawet jednak, gdyby za chwilę powzięcia wiadomości o istnieniu klauzul abuzywnych uznać wejście w życie ustawy tzw. antyspreadowej, co nastąpiło w 2011 r., obowiązujący powodów 10-letni okres przedawnienia i tak w dniu wniesienia pozwu jeszcze nie upłynął. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony dnia 22.12.2020 r., zatem zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego jest nieuzasadniony. Ponadto umowa kredytu nie została wypowiedziana, a powodowie w pozwie wniesli o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego. Takie roszczenia się natomiast nie przedawniają.

Następnie Sąd rozpoznał żądanie główne powodów o zapłatę sprowadzające się do ustalenia nieważności umowy z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Powodowie wskazali te klauzule, tj. § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 oraz § 17 umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 1 października 2007 r. i w rzeczywistości mogą one zostać uznane za niedozwolone, ponieważ dają pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy.

Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W myśl zebranego materiału dowodowego można uznać, że przytoczone klauzule nie zostały przez powodów uzgodnione z pozwanym. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy w tym zakresie. Jednocześnie wszystkie te klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie pozwanemu prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powodów. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, według którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17).

W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób pozwany rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja tego kursu do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Zaznaczyć należy bowiem, że pozwany jest profesjonalistą

i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Natomiast powodowie, jako osoby fizyczne zawarły umowę niezwiązaną bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową, w związku z tym bez wątpienia w niniejszej sprawie posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹k.c. Kredyt został udzielony stronie powodowej na cele mieszkaniowe, w związku z czym powodowie zawierając z pozwanym umowę kredytu hipotecznego występowali jako konsumenci.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zatem kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Natomiast Sąd zwrócił uwagę na fakt, że kwota, którą powodowie mieli zwrócić pozwanemu nie została ostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Jeżeli umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco naruszają interesy konsumenta.

Zdaniem Sądu abuzywność zapisów umowy powinno się badać na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Z związku z powyższym, argument pozwanego dotyczący wprowadzenia tzw. ustawy antyspredowej z dnia 26.08.2011 r. nie miał znaczenia w niniejszej sprawie. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd uznał, że żądanie powodów o zapłatę w związku z ustaleniem nieważności umowy kredytowej jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą jej, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c.

Z uwagi na uznanie przez Sąd abuzywności klauzul waloryzacyjnych, konieczne jest przeanalizowanie możliwych skutków prawnych, do których prowadziłyby wyeliminowanie ich z umowy stron. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., postanowienia te nie wiązałyby powodów i to od momentu zawarcia umowy kredytowej. Powyższe rozstrzygnięcie powoduje, że postanowienia te stają się bezskuteczne wobec nich, lecz jednocześnie powoduje to powstanie pewnego rodzaju „luki” w stosunku prawnym. W związku z tym powstaje problem możliwości uzupełnienia umowy innymi postanowieniami. Z orzecznictwa (...) wynika, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy zastąpił nieuczciwe postanowienie umowne przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Jednakże orzecznictwo sądów krajowych wielokrotnie potwierdzało, że w polskim systemie prawnym nie istnieją przepisy o charakterze deklaratywnym, które mogłyby „wypełnić” powstałe w umowie braki.

Sąd uznał, iż utrzymanie umowy w pozostałym zakresie również nie jest możliwe, ponieważ uniemożliwi to jej wykonanie. Należy zauważyć, że zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 3 października 2019 r. (w sprawie C-260-18), sąd krajowy nie jest również władny uzupełniać powstałej wobec uznania za bezskuteczne niektórych z postanowień umowy luki poprzez odwołanie się do kursu średniego NBP, nie można bowiem ustalić w niniejszej sprawie w drodze wykładni oświadczeń woli zawartych w umowie aby strony ustaliły przeliczanie (...) wobec (...) w oparciu o średni kurs NBP. Orzeczenia zaś (...) wydane na gruncie porządku prawnego innego Państwa członkowskiego (np. W.), nie mogą być wprost przełożone na grunt prawa polskiego, gdzie możliwość sądowej ingerencji w treść stosunku zobowiązaniowego i wskutek tego zmiany zakresu praw i obowiązków stron (orzeczenia prawno-kształtujące) jest ograniczona do przypadków wskazanych w ustawie.

Powodowie mają przy tym interes prawny określony w treści art. 189 k.p.c. w ustaleniu tej nieważności. Przesłanką uznania za uzasadnione żądania zapłaty jest niewątpliwie ustalenie nieistnienia umowy, jednak w ocenie Sądu w

realiach niniejszej sprawy nie pozbawia to powodów interesu prawnego do uzyskania odrębnego ustalenia nieistnienia umowy. Umowa stron została zawarta na 30 lat, a więc wiązałyby ona strony do 2037 r. Roszczenie o zapłatę dotyczy natomiast wyłącznie dotychczas dokonanych przez powodów wpłat na rzecz pozwanego. Dokonanie ustalenia, co do ważności umowy stron, a w konsekwencji jej nieistnienia, usunie więc stan niepewności, co do sytuacji prawnej stron w przyszłości. W tej sytuacji w ocenie Sądu powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieistnienia przedmiotowej umowy.

Ponadto, niniejszą umowę należy uznać za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także z uwagi na fakt, że nawet gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam wzrost kursu franka szwajcarskiego, w dniu zawarcia umowy powodowie obejmowali swoją świadomością możliwość kilkuprocentowej zwyżki i jej skutki. Taka świadomość ryzyka nie obejmuje uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie tak ogromnej zwyżki jaka miała miejsce w niniejszych okolicznościach. Ponadto, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego jest tym bardziej zauważalna i niewątpliwa, gdy weźmiemy pod uwagę okoliczność, że w przypadku tak znacznego i niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę.

Zdaniem Sądu roszczenie powodów o zapłatę nie stanowiło nadużycia konstrukcji prawnej ochrony konsumenta w stosunkach z przedsiębiorcą i nie było sprzeczne z art. 5 k.c. W niniejszej umowie kredytu, to pozwany zawarł klauzule abuzywne. Pozwany już na etapie konstruowania wzorca umowy naruszył dobre obyczaje. Miał on pełną dowolność kształtowania wzorca umowy i mógł zawrzeć w nim mechanizm ustalania kursu waluty korzystny dla konsumenta, albo przynajmniej obiektywny i sprawiedliwy. Taki, aby konsument mógł zweryfikować realną wartość kredytu i przede wszystkim rat, które będzie musiał zapłacić. Niewątpliwie pomogłoby to uzyskać powodom pełny obraz ryzyka w przypadku zawarcia umowy kredytu w walucie obcej.

Sąd uznał, że żądanie główne o zapłatę kwoty 165.322,85 zł tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów w związku z nieważnością umowy kredytu zasługiwało na uwzględnienie. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. W niniejszej sytuacji zasadność roszczenia głównego Sąd rozważył w oparciu o przepis art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Najbardziej kluczową kwestią jest wykładnia sformułowania „zużył” lub „utracił” w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu. Nakazuje bowiem jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Nie można natomiast jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten dostrzegany był jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji i tzw. teorii salda. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7.05.2021 r. (sygn. III CZP 6/21), należy rozpatrzyć ten aspekt wedle teorii dwóch kondykcji. W związku z tym, w przypadku następczej nieważności umowy, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie, dlatego Sąd przyjął za słuszny wskazany pogląd SN. Konsekwencją powyższego było uwzględnienie roszczenia o zapłatę, w kwocie wskazanej w pozwie przez powodów.

Biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 165.322,85 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1.03.2021 r. do dnia zapłaty. O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu w tym zakresie na podstawie art. 481 k.c. (pkt 1 wyroku).

Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalił nieistnienie stosunku prawnego wynikającego z umowy nr (...) z dnia 1 października 2007 r. zawartej przez powodów, a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A. - pkt 2 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając przegrywającego pozwanego równowartością poniesionej przez powoda opłaty od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 10.800 zł, powiększonego o opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17,00 zł. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 3 wyroku). Sąd nie znalazł przy tym podstaw do przyznania stronie powodowej kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości stawki minimalnej, ponieważ nie uzasadniały tego ani stopień skomplikowania sprawy ani szczególny nakład pracy pełnomocnika powodów, który to nakład miał standardowy charakter.

SSO Ewa Gatz-Rubelowska

Zarządzenie;

1.odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron

2.z wpływem lub za 14 dni